

Handläggare: Åsa Malmgren
Telefon: 08-508 20 310

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Upphandling av vård för vuxna missbrukare - redovisning

Förslag till beslut

- 1 Föreliggande redovisning av genomförd upphandling av vård för vuxna missbrukare godkänns.
- 2 Förvaltningschefen vid socialtjänstförvaltningen ges i uppdrag, att i kommande ärenden i rubricerad upphandling, på nämndens vägnar besluta om parts rättigheter och skyldigheter får överlåtas på eller uppdras åt annan. Vidare ges socialtjänstförvaltningens förvaltningschef i uppdrag att på nämndens vägnar, besluta om och underteckna avtal om partsbyte.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Margaretha Selin
Avdelningschef
Individ- och familjeomsorgen

Sammanfattning

En gemensam upphandling av missbrukarvård har genomförts för stadens stadsdelsnämnder samt socialtjänstnämnden där 61 avtal har slutits. Uppdraget har avsett upphandling av missbrukarvård för vuxna personer över 18 år och behovet har varit ett differentierat utbud av olika typer av stödboende och behandlingsinsatser i öppen och sluten vård. Antalet anbud har i jämförelse med föregående upphandlingstillfälle mer än fördubblats. Inom de flesta kategorier har prisförhandlingar skett som inneburit prissänkningar mellan 2-16% .

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom socialtjänstförvaltningen i samverkan med chefer/missbrukskunniga från stadens samtliga stadsdelsnämnder.

Bakgrund

Inom staden har sedan år 1993, olika former av samordnad upphandling av vårdplatser för missbrukare skett och sedan år 2000 har stadens samtliga stadsdelsnämnder deltagit i den gemensamma upphandlingen.

Vid sitt sammanträde 2007-04-26 beslöt Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd att medverka i den för staden gemensamma upphandlingen av missbrukarvård samt godkänna avsett förfrågningsunderlag. Förvaltningen ombads att återkomma till nämnden med redovisning efter genomförd upphandling.

Stadsdelsnämnden beslutade också att ge socialtjänstnämndens förvaltningschef i uppdrag att fatta tilldelningsbeslut samt teckna avtal med valda entreprenörer. Tilldelningsbeslutet fattades och expedierades 2007-11-16.

Socialtjänstförvaltningens förvaltningschef har även haft i uppdrag att för stadsdelsnämnden fatta tilldelningsbeslut och teckna avtal med valda entreprenörer.

En entreprenör lämnade in en ansökan om överprövning av tilldelningsbeslutet hos länsrätten 2007-11-26. Länsrätten avskrev målet för vidare handläggning den 2007-11-30.

Förvaltningens redovisning

Efterfrågade tjänster

Uppdraget avsåg upphandling av missbrukarvård för vuxna personer över 18 år. Behovet var ett differentierat utbud av olika typer av stödboende och behandlingsinsatser i öppen och sluten vård. Efterfrågade insatser indelades i 54 kategorier. Inom varje större behovsområde gjordes även en vidare indelning. Grunden för denna var kön, medicinhantering och en viss åldersindelning.

Insatserna kompletterar stadens egna verksamheter och omfattas inte av myndighetsutövning.

Avtalstid

Avtalen avser perioden 2008-01-01 till 2009-12-31 med möjlighet till två gånger ett års förlängning. Förlängning sker om inte endera parten säger upp avtalet. Maximal avtalstid är fyra år. Priset är fast under avtalstiden. Vid förlängning kan viss uppräknings ske.

Överprövning

Redan under anbudstiden lämnades i juni månad en ansökan in hos länsrätten om överprövning av krav som ställts i förfrågningsunderlaget inom kategorin familjevård. Ansökan avslogs och kammarrätten beviljade inget prövningstillstånd.

Anbud

Sista anbudsdag var 2007-06-12. Antalet inkomna anbud var 277 varav 5 anbud inkom för sent. Antalet anbud har i jämförelse med föregående upphandlingstillfälle mer än fördubblats. Totalt har 90 anbud antagits och redovisas i 61 avtal med 60 anbudsgivare. 52 anbudsgivare fick inget avtal. 187 olika anbud ledde inte till avtal. Cirka 30 anbudsgivare blir nya avtalspartners till staden år 2008 och 30 gamla får förnyat förtroende.

Anbudsutvärdering

Arbetsgruppen/referensgruppen som består av upphandlare från socialtjänstförvaltningen samt verksamhetsansvariga/sakkunniga från berörda förvaltningar har utvärderat inkomna anbud. Under upphandlingsprocessen har absolut sekretess rått. Anbuderna fördelades kategorivis till mindre grupper inom upphandlingsgruppen, som utvärderade anbuderna. Diskussion om urval och behov har skett i hela gruppen vid fyra gemensamma möten.

Alla anbud, som uppnådde godkänd kvalitetspoäng inom sin kategori enligt den utvärderingsmodell som presenterats i anbudsförfrågan, ställdes mot priset. Detta innebar att vid uppnådd miniminivå inom kvalitén blev priset avgörande för urvalet.

Behov/marknad

Målet för upphandlingen har varit att skriva avtal med ett antal vårdgivare inom varje kategori efter stadens samlade behov. Ett alltför stort antal avtalspartners i en kategori kan innebära att vårdgivare, trots ramavtal med staden, inte får några placeringar under avtalsperioden. Detta innebär att staden blir mindre intressant som avtalspartner samtidigt som det blir större svårigheter att förhandla om priser

och andra villkor. Medan ett alltför litet antal vårdalternativ kan innebära att socialtjänsten tvingas gå utanför avtal vid placering.

Behov och tillgång ser mycket olika ut i olika kategorier.

Verksamheter för stödboende drivs i stor omfattning av staden själv i socialtjänstförvaltningens regi. De kompletteras av flera frivilliga organisationer. Stiftelsen Hotellhem la anbud i olika boendekategorier utan att bli godkända för avtal. Verksamhetens tyngdpunkt är boendet och inte vården/stödet. Många olika typer av nischade boenden söktes för olika målgrupper. Anbud saknas helt i vissa av dessa kategorier, exempelvis vissa typer av boenden för kvinnor eller unga vuxna.

Omvårdnadsboenden drivs av staden själv och upphandlingen ska komplettera behovet. 6 entreprenörer slöt avtal med staden om 10 olika tjänster Samma vårdgivare gav i 2 fall flera anbud.

Olika typer av länkorganisationer kompletterar stadens egna verksamheter med både olika former av boenden och verksamheter som har arbetstränande/-behandlande karaktär. Utbudet har varit stabilt över flera års tid. Fem organisationer slöt avtal med staden.

Familjevård organiseras av många entreprenörer. Behovet från staden är emellertid begränsat eftersom efterfrågan sjunker och staden har en egen stor vårdgivare. 15 anbud ledde till 3 avtal. 2 av entreprenörerna är nya för staden.

Behandlingshem med 12-stegsinriktning drivs av många entreprenörer. Konkurrensen är hård. Avtal slöts med både nya och gamla vårdgivare. 4 entreprenör erbjuder vård riktat till män, 3 vänder sig enbart till kvinnor och 8 behandlingshem vänder sig till både män och kvinnor. En entreprenör erbjuder behandling för yngre kvinnor och en annan ger behandling till yngre män.

De platser som upphandlas i kategorin för terapeutiska behandlingshem vänder sig främst till personer som är i behov av både kommunens och landstingets tjänster samtidigt. En gemensam vårdplanering bör ligga till grund inför placering. 25 anbud ledde till avtal kring 12 tjänster med 10 entreprenörer.

I kategorin för övriga behandlingshem gavs 39 anbud. 11 av dessa ledde till avtal.

Den kategori, som söker verksamheter som ger vård och behandling till personer inställda på substitutionsbehandling, fick 11 anbud varav 3 reglerades i avtal. Själva substitutionsbehandlingen upphandlades dock inte eftersom det är ett landstingsansvar.

Institutioner som enbart sysslar med utredningar har inte lagt anbud i den här upphandlingen. Det förefaller som den tjänsten saknas på marknaden. Däremot gav 14 behandlingshem med utredningskompetens anbud. Inget av dessa anbud godtogs eftersom den tjänsten inte söktes här.

10 anbud gavs i kategorin för LVM-nära klienter. Ett anbud ledde till avtal.

Inom öppenvården fanns tre övergripande kategorier; 12-stegsbehandling, övrig behandling och samtalsbehandling. 32 anbud ledde till avtal om 12 tjänster med 11 olika entreprenörer.

Förtydliganden

För att nå absolut jämförbarhet har förtydligande samtal kring anbud skett, främst i kategorin stödboende med någon form av kontrakt.

Prisförhandlingar

Inom de flesta kategorierna har prisförhandlingar skett. Detta har inneburit att för 42 av de godtagna anbuden har *anbudspriserna* sänkts med mellan 2 och 16 %. Även många anbudsgivare som inte godtogs i slutändan sänkte sina anbudspris.

Fler än 10 anbudsgivare sänkte sina priser med runt 10 % eller mer. Det är naturligtvis svårt att överblicka vad prisförhandlingarna innebär i minskade faktiska kostnader för staden, då det ytterst kommer att handla om i vilken mån de olika avtalen används, men en bedömning kan vara cirka 10 miljoner kronor inom dygnetruntbehandling. Många behandlingshem sänkte anbudspriset med 100 kronor per vård dygn. Det innebär att ungefär 30 årsplaceringar eller 60 halvårsplaceringar ger den summan i lägre kostnader. Som en jämförelse kan nämnas att av förfrågningsunderlaget framgår att 446 olika personer fått behandling för cirka 52 miljoner kronor i nästan 52 000 dygn till en snittkostnad av cirka 1 000 kronor per dygn.

Vid förhandlingar med anbudsgivare inom öppenvården sänktes i många fall dygnspriset med mellan 65 och 100 kronor.

Flera entreprenörer inom de olika boendekategorierna gjorde vid förhandlingarna större eller mindre sänkningar av anbudspriserna på mellan 3 och 16 %.

Prisbild 2008

De allra flesta entreprenörerna som får förnyat kontrakt har haft samma pris under den nu pågående 3-årsperioden (t.o.m. år 2008). Det nya priset binds i 2 år. En höjning av priset på 2 % är möjlig för samtliga avtalspartners vid förlängning av avtalet ett tredje respektive ett fjärde år.

När gamla avtalspartners lagt nya anbud till staden och fått förnyat förtroende kan man göra en bedömning av prishöjningarna/utfallet. Hälften av entreprenörerna i det nya avtalet är gamla avtalspartners. Bland dem kommer ungefär en tredjedel att ha samma pris de närmast två åren som de haft i tre år tidigare. Enstaka anbudsgivare t.o.m. sänker priset till staden. Det kan bero på att man satsar på kontraktet eller att konkurrensen i kategorin är hård. Övriga två tredjedelar höjer priset mellan 2,1 % och 33 %. De 5 entreprenörer som höjer 20 % och mer är alla verksamheter som har låga priser inom sina verksamheter. En är t.ex. en öppenvård som höjer med 50 kronor till 300 kronor vilket ger hög procentuell höjning men fortfarande lågt pris. Priset på 2 behandlingshem för kvinnor stiger kraftigt. Vid förra avtalstillfället gjorde dessa entreprenörer stora prissänkningar för att ta marknadsandelar i staden. Nu är man etablerad eller utfallet har inte blivit det man hoppats så priserna höjs med mer än 30 % från en i och för sig relativt låg nivå. I övrigt går det inte att se någon speciell trend.

Behandlingshemmens nya priser ligger på mellan 1 030 och 1 930 kr/dygn. Spridningen är jämförbar med föregående upphandling (900 -1990 kr). De högre priserna tas oftast ut av behandlingshem som behandlar personer med missbruk och psykiska störningar. Vid placeringar på dessa hem är det oftast personer som behöver insatser både mot missbruk och för behandling av psykiska problem. Det innebär att kommun och landsting förväntas dela på kostnaderna.

Synpunkter

Ny upphandling av missbrukarvård har skett vart tredje år sedan mitten av 90-talet. Antalet anbud har aldrig tidigare varit tillnärmelsevis så stort. Vid föregående tillfälle var det drygt 120 anbud och det var redan då en ökning med cirka 15 % av antalet anbudsgivare. Det stora antalet anbud innebär att man bör göra en översyn över hur paketeringen av en så pass stor upphandling ska ske.

Upphandling av terapeutiska behandlingshem är ett ständigt dilemma. Behovet av platser finns, men det kan fortfarande vara stora svårigheter att få till stånd en adekvat kostnadsdelning med landstinget.

Genom skrivningar i anbudsfrågan har vid ett flertal tillfällen utredningsinstitutioner efterlysts utan framgång. Trovärdigheten hos den typen av institutioner anses högre än där utredningsinstitutionen även erbjuder egen behandling.

Det är också problem att få fram behandlingshemsplatser som vänder sig till målgruppen ”unga vuxna”. I förfrågningsunderlaget fastställdes därför inte någon fix övre åldersgräns. Antalet anbud är emellertid ganska begränsat även om en viss öppning kan ses främst inom öppenvården.

Avtalsinformation

Uppföljning och avtalsvård för stadens räkning planeras ske i socialtjänstförvaltningens regi.

En vårdgivarkatalog med noggrann presentation av samtliga avtalspartners kommer att färdigställas och delas ut till stadens berörda socialsekreterare.

En marknadsplats anordnas där våra avtalspartners på olika sätt får visa upp sig för stadens socialsekreterare, politiker och tjänstemän. Dessa mässor brukar vara väl besökta och mycket informativa.

Bilaga:

Tilldelningsbeslut